

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tas-16 ta' Gunju, 2006

Citazzjoni Numru. 598/2003

Antoine Xerri eżercenti n-negozju taħt l-isem *Easy Buy Auto Dealer*

Versus

Antoine Vassallo eżercenti n-negozju taħt l-isem *Antoine Auto Dealer*

Din il-kawża hija dwar kontijiet ta' negozju bejn il-partijiet. Lċ-citazzjoni tgħid illi l-partijiet kienu daħlu fi ftehim li bih il-konvenut kien jagħti lill-attur karrozzi biex jagħmlilhom it-tiswijiet meħtieġa, jikkondizzjonahom, jesponihom fil-ħanut tiegħu f'Hal Qormi u jsib il-bejgħ tagħhom. Il-ftehim kien illi l-konvenut igħid lill-attur il-prezz li jrid għal kull karrozza u, meta dik il-karrozza tinbigħ, il-konvenut jieħu l-prezz li jkun qal, u jagħti lill-attur id-differenza bejn il-prezz li jkun qal hu u l-prezz li bih il-karrozza tkun effettivament inbigħet lill-klijent, u hekk l-attur jieħu lura l-ispejjeż li jkun għamel u l-qligħ tiegħu.

Għalkemm ix-xerrejja kienu jsibu lill-attur fil-ħanut tiegħu f'Hal Qormi, il-bejgħ effettiv kien isir mill-ħanut tal-konvenut fir-Rabat.

Il-ftehim kien ukoll illi, meta karrozza kienet tiġi irrangata iżda ma jinstabx il-bejgħ tagħha, l-ispejjeż li jkunu saru kellu jħallashom il-konvenut, billi jkun dan biss li jkun ħa benefiċċju mix-xogħlijiet.

L-attur sab il-bejgħ ta' ħafna karrozzi, għalkemm kien hemm xi ftit li ma sabx il-bejgħ tagħhom u tahom lura lill-konvenut f'kondizzjoni aħjar.

Il-partijiet kienu wkoll ħadu bi sħab *garage* biex fih jinżammu l-karrozzi, bil-patt illi l-kera jaqsmuha bin-nofs.

Ta' dan kollu l-konvenut ma ħallas xejn, ħlief għal xi kera tal-*garage* fil-bidu, għalkemm l-attur sejjahlu biex iħallas. L-attur għalhekk fetaħ din il-kawża u qiegħed jitlob illi l-qorti:

1. tgħid illi l-konvenut għandu jħallas lill-attur id-differenza bejn il-prezz li bih il-karrozzi nbighu u dik il-parti tal-prezz li tmiss lill-konvenut;
2. tillikwida dik id-differenza;
3. tikkundanna lill-konvenut iħallas lill-attur l-ammont hekk likwidat;
4. tgħid illi l-konvenut għandu jħallas lill-attur il-flus li dan nefaġ biex jirrangā l-karrozzi li ma nbighux u ntraddu lill-konvenut;
5. tillikwida s-somma li l-konvenut għandu jħallas skond ir-raba' talba;
6. tikkundanna lill-konvenut iħallas lill-attur l-ammont hekk likwidat;
7. tgħid illi l-konvenut għandu jħallas il-kera tal-*garage* li nkera għan-negozju komuni tal-partijiet;
8. tillikwida din il-kera; u
9. tikkundanna lill-konvenut iħallas lill-attur l-ammont hekk likwidat.

L-attur qiegħed jitlob ukoll l-ispejjeż u l-imgħax mis-16 t'Ottubru 2000, meta sar il-bejgħ ta' l-aħħar karrozza.

Il-konvenut ressaq dawn l-eċċezzjonijiet:

1. l-ewwel tliet talbiet ta' l-attur għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż għax il-konvenut ma għandu jagħti ebda somma lill-attur fuq bejgħ ta' vetturi, u għax il-ftehim bejn il-partijiet kien differenti minn dak li jissemma fiċ-ċitazzjoni;

2. ir-raba', il-ħames u s-sitt talbiet ukoll għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż, mhux biss għax il-ftehim bejn il-partijiet ma kienx dak imsemmi fiċ-ċitazzjoni iżda wkoll għax l-attur la qatt talab u lanqas qatt kien awtorizzat jagħmel xogħlijiet fuq il-vetturi tal-konvenut; barra minn hekk l-attur qiegħed iżomm bla ma għandu jedd u bi ksur tal-liġi numru ta' vetturi li huma proprjetà tal-konvenut; u

3. is-seba', it-tmien u d-disa' talbiet ukoll għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż għax ma għandu jitħallas ebda ammont fuq kirja ta' *garage*.

Għalkemm il-partijiet qegħdin jaqblu illi kellhom xi ftehim dwar negozju ta' bejgħ ta' vetturi, ma humiex qegħdin jaqblu dwar x'kien tassew il-ftehim. Qegħdin jaqblu biss illi l-vetturi kienu tal-konvenut u illi l-kitba tal-ftehim tal-bejgħ mal-klijent kienet issir għand il-konvenut, iżda ma humiex qegħdin jaqblu dwar kif kien jinħadem il-prezz tal-bejgħ u x'kellu jkun is-sehem ta' l-attur.

L-attur iġhid illi l-konvenut kien jagħtih karrozzi biex hu, wara li jagħmlilhom xi tiswijiet li jkunu maħtieġa, iqegħedhom fix-*showroom* tiegħu u joffrihom għall-bejgħ. Il-konvenut kien iġhidlu kemm ried għal kull karrozza meta tinbigħ, u l-attur kien ibigħha bi prezz oġġla biex iżomm id-differenza bħala s-sehem tiegħu mill-qligħ. Barra minn hekk, il-konvenut kellu jaqsam miegħu l-ispejjeż biex isiru t-tiswijiet li jkunu meħtieġa fil-karrozzi qabel jinbigħu. Fil-każ illi xi karrozza ma tinbigħx għalkemm l-attur ikun għamlilha xi spejjeż, il-konvenut kellu jieħu dik il-karrozza lura u jrodd lill-attur l-ispejjeż kollha.

Il-konvenut min-naħa l-oħra jgħid illi l-arranġament bejn il-partijiet kien sar x'aktarx biex jaġevola lill-attur li kellu *showroom* iżda ma kellux il-kapital meħtieġ biex jimliha b'karrozzi li jesponi fiha. Għalhekk il-ftehim kien illi l-karrozzi kellu jipprovdihom il-konvenut, kellhom jinbigħu bil-prezz li jgħid il-konvenut, u mbagħad il-konvenut iħallas *commission* fuq kull karrozza mibjugħa, li *de facto* kienet tkun daqs id-depożitu li l-attur ikun tħallas mill-klijent akkont tal-prezz. Għalkemm b'dan is-sistema jista' jiġri illi l-attur f'każijiet partikolari jiġbor depożitu aktar mill-qligħ li kien sejjer jagħmel il-konvenut fuq dak il-bejgħ, kollox ma' kollox il-konvenut ma kienx jitlef għax "waħda tpatti għall-oħra".

Il-konvenut igħid ukoll illi l-karrozzi li kien jibgħat għand l-attur kienu jkunu *in showroom condition* u jiċċad illi kien jeħtigilhom xi tiswijiet jekk mhux tiswijiet żgħar li kellu jieħu ħsiebhom l-attur u jnaqqashom mill-qligħ tiegħu.

Dwar il-kera tal-*garage*, il-konvenut jaqbel illi l-partijiet kellhom jaqsmu l-kera bejniethom iżda igħid illi sehemu fil-fatt dejjem ħallasu lill-attur fi flus kontanti għalkemm ma ngħatax riċevuta.

Essenzjalment, mela, il-konvenut qiegħed igħid illi l-prezz li bih kull karrozza kienet tinbigħ lill-klijent kien jiffissah hu, waqt li sehem l-attur kien ikun *commission* li effettivament kienet tkun daqs id-depożitu li l-attur kien jiġbor fuq kull vettura. L-attur min-naħa l-oħra jgħid illi l-prezz kien jiffissah hu; il-konvenut kien igħidlu biss kemm ried għal kull karrozza, u d-differenza kien jeħodha l-attur.

Tressaq biex jixhed Joseph Magro, li kien l-aħħar klijent li xtara karrozza tal-konvenut mix-*showroom* ta' l-attur qabel ma nkisret ir-relazzjoni tal-partijiet, u qal illi wara li ftiehem dwar prezz kien ħallas elf u mitt lira (Lm1,100) lill-attur bħala depożitu, iżda meta mar għand il-konvenut biex jiffirma l-ftehim il-konvenut ried illi d-depożitu jingħata lilu.

Il-partijiet fil-fatt qablu fix-xhieda tagħhom illi l-elf u mitt lira (Lm1,100) ta' Magro żammhom il-konvenut. Dan l-episodju jmur kontra t-teżi tal-konvenut, li kien stqarr illi d-depożitu kellu jkun il-*commission* ta' l-attur, u għalhekk kellu jżommu l-attur u mhux hu. Il-konvenut fisser iżda illi f'dan il-każ biss kien żamm id-depożitu hu għax f'dak iż-żmien kien kisirha ma' l-attur u ried itemm ir-relazzjoni.

Li kieku semgħet biss lill-partijiet u lix-xhud Magro, il-qorti kienet forsi tasal biex temmen lill-attur dwar il-ftehim, għax il-verżjoni tiegħu tidher aktar verosimili. Kienet ukoll temmen illi l-konvenut ma kienx sejjer iħallas is-sehem tiegħu tal-kera – li kien seba' mitt lira (Lm700) – fi flus kontanti bla ma jingħata riċevuta; kienet għalhekk temmen lill-attur illi l-konvenut ma' ħallasx sehemu mill-kera.

Xhieda oħra iżda turi illi huwa l-attur li ma għandux jitwemmen.

Din ix-xhieda ngħatat minn Carmelo Xerri, missier l-attur, u George Magri, missier mart l-attur, it-tnejn imressqa mill-attur.

Dawn iż-żewġ xhieda xehdu b'*affidavit* u fl-*affidavit* qablu f'kolloxx mal-verżjoni ta' l-attur, iżda meta xehdu *viva voce* quddiem il-qorti, l-istorja nbidlet radikalment.

Carmelo Xerri fl-*affidavit* xehed b'mod dettaljat dwar il-ftehim u dwar x'kien jiġri fix-*showroom* ta' ibnu. Jagħti l-impressjoni li kien midħla sew tan-negozju u kien jaf x'qiegħed jiġri. Meta gie l-qorti biex jixhed, iżda, qal li ma kien jaf xejn; tassew illi kien ikun ix-*showroom* iżda kien jagħmel biss xogħol manwali u ma jaf xejn dwar in-negozju.

Ovvju illi l-*affidavit* ta' Carmelo Xerri ma fihx ix-xhieda ta' Carmelo Xerri iżda ta' l-attur stess, illi b'dan il-mod xejn leċitu fittex li jsaħħaħ it-tezi tiegħu.

George Magri, min-naħa l-oħra, kien midħla tan-negozju u kien jaf x'qiegħed jiġri, iżda għalkemm fl-*affidavit* daqq id-daqqa ta' l-attur, meta xehed quddiem il-qorti qal illi l-prezz li bih il-karrozzi kienu jinbigħu lill-klijenti kien jiffisah il-konvenut, mhux l-attur. Sehem l-attur ma kienx ikun id-differenza bejn il-prezz li jkun irid il-konvenut u l-prezz illi l-attur jikseb mingħand il-klijent, iżda dak li kien jagħtih l-attur. Magri xehed illi l-attur stess qallu illi sehemu kien "il-qligħ li jagħtini hu [*i.e.* il-konvenut]".

F'dan il-każ ukoll mela hu ovvju illi l-*affidavit* ta' George Magri kien "impitter" mill-attur. Mix-xhieda mogħtija minn George Magri fl-awla tal-qorti, jidher ċar illi l-verżjoni li l-attur ried li toħroġ minn dan l-*affidavit* ma għandhiex mis-sewwa.

L-attur wera illi ma huwiex ta' min jemmnu. Min joħloq xhieda falza b'mod hekk flagranti ma jistħoqqlux li jitwemmen, u l-qorti għalhekk ma temmen xejn minn dak li xehed l-attur, la dwar il-ftehim kif jitqassam il-qligħ, la dwar kif kellhom jinqasmu l-ispejjeż, u lanqas dwar il-ħlas tal-keru.

Il-qorti għalhekk tiċhad it-talbiet ta' l-attur u tikkundannah iħallas l-ispejjeż kollha tal-kawża.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----